



UCJ: Úvod do studia českého jazyka

Přednáška: středa 14.00 – 14.45 (N 2)

Seminář: pondělí 8.00 – 9.30 (N 2)

Seminář: středa 12.15 – 13.45 (P 4)

Seminář: středa 15.45 – 17.15 (P 7)

LZJ: Základy jazykovědy

Přednáška: středa 14.00 – 14.45 (N 2)

Seminář: středa 10.30 – 12.00 (N32)

Doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D. | kamil.kopecky@upol.cz | KČJ, pracovna 3.55

Mgr. Michal Kříž, Ph.D. | michal.kriz@upol.cz | KČJ, pracovna č. 3.50

Konzultační hodiny: středa 9.30 – 10.30 & čtvrtek 11.15 – 12.00

Mgr. Klára Mikulcová | klara.mikulcova1@gmail.com | KČJ

Mgr. Dominik Voráč | dominik.vorac01@upol.cz | KČJ

Přednášky a semináře k *Úvodu do studia českého jazyka/Základy jazykovědy* mají především systematizovat a následně prakticky procvičit vybrané okruhy ze čtyř oblastí studia českého jazyka: (1) v první řadě se zaměříme na češtinu jako národní jazyk, který svým uživatelům nabízí bohatou škálu různorodých variant určených k různým komunikačním cílům; dále (2) se budeme věnovat slovní zásobě češtiny a jejím vybraným aspektům vzhledem k výuce na 1. stupni ZŠ; (3) nezapomeneme ani na zvukovou stránku českého jazyka (hláskosloví a zvukové prostředky) a v neposlední řadě se (4) zaměříme i na „oblíbený“ pravopis a jeho zákoutí a úskalí.

Naše společné přednášky a semináře budou věnovány následujícím tématům:

I. Stratifikace českého jazyka (2 týdny v ZS), tj. od 21. 9. do 2. 10. 2020

1. Spisovná čeština a její strukturní útvary a variety; jazyková kultura. Kodifikace.
2. Stratifikační model češtiny (nespisovná čeština: interdialekty, dialekty a sociolekty); využití a funkce.

II. Slovní zásoba českého jazyka – plán lexikální (3 týdny v ZS), tj. od 5. do 23. 10. 2020

1. Slovní zásoba jako jazykový plán + základní terminologie (LJ-lexikální jednotka, význam, příznak, expresivita, pragmatická složka významu).
2. Onomaziologie a sémaziologie; vlastní a jména a termíny. Slovní druhy z hlediska pojmenování. Základní literatura, slovníky a příručky; online zdroje.

3. Nepřímé pojmenování (metafora, metonymie, synekdocha); internacionalismy a přejímání.

III. Úvod do české fonetiky a fonologie (3 týdny v ZS), tj. od 26. 10. do 20. 11. 2020

1. Systém českých souhlásek a samohlásek (z pohledu místa tvoření, způsobu tvoření, sluchového dojmu, artikulačního orgánu a znělosti)
2. Zvukové prostředky souvislé řeči (intonace, přízvuk, pauzy atd.)
3. Základy typy hláskových změn v současném jazyce (asimilace znělosti, asimilace místa artikulace, proteze, epenteze, metateze a další hláskové změny)

IV. Základy českého pravopisu (3 týdny v ZS), tj. od 23. 11. do 11. 12. 2020

1. Stručný přehled základních vývojových etap pravopisu
2. Typy pravopisu – lexikální, morfologický, syntaktický
3. Pravopisný výcvik

Základní literatura:

Čermák, F. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Pražská imaginace 1997.

Čermák, F. *Lexikon a sémantika*. Praha: nakladatelství Lidové noviny 2010.

Černý, J. *Malé dějiny lingvistiky*. Praha: Portál 2005.

Černý, J. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico 1998.

Karlík, P. – Nekula, M. – Pleskalová, J. (eds.) *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN 2002.

nová verze (2017): <https://www.czechency.org/>

Kopecký, K. *Úvod do české fonetiky a fonologie*. LMS Unifor. <http://unifor.upol.cz> (obsahuje mimo jiného videopřednášky)

Palková, Z. *Fonetika a fonologie češtiny*. Praha: Univerzita Karlova, 1994.

Krčmová, M. *Fonetika a fonologie*. Brno: MUNI

https://is.muni.cz/elportal/estud/ff/ps09/fonetika/tisk_2009/Fonetika_a_fonologie_logo.pdf

Pravidla českého pravopisu.

Internetový portál <http://fonetika.upol.cz>

Internetové stránky KČJL <http://kcjl.upol.cz> (prezentace)

Rozšiřující literatura:

Daneš, Fr. *Kultura a struktura českého jazyka*. Praha: Karolinum 2009.

Čermák, F. *Frazeologie a idiomatika*. Praha: Karolinum 2007.

Černý, J. *Jazyk a jazykověda*. Praha 1997.

Hirschová, M. *Pragmatika v češtině*. Olomouc 2006.

Lotko, E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: VUP 1999.

Nünning, A. (ed.) *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006.

Uličný, O. *Jazyk - jazykověda - komunikace*. Praha 2006.